11,180/c

$\mathcal{D}$. 71

N.° 774

cal. V Rg.–

Lire 150.–

2 parts.
32 plates

EX LIBRIS
JOANNIS ROSSI VENETI
GERARDI FILII

N. XIV
18/a

Belmore 119
150 lira

130

PETRI ARDUINI

47355

VERONENSIS
HORTI PUBLICI PATAVINI
C U S T O D I S
ANIMADVERSIONUM BOTANICARUM
SPECIMEN.

PATAVII MDCCLIX.

Ex Typographia Conzatti.

SUPERIORUM PERMISSU.

WELLCOME HISTORICAL MEDICAL LIBRARY

CLARISSIMO DOCTISSIMOQUE VIRO

JOHANNI MARSILIO

PHILOSOPHIÆ ET MEDICINÆ DOCTORI
SOC. REG. SCIENTIAR. ET REG. ANTIQUARIOR. LONDIN.
ET CÆSAR. PHYSICO-BOTANICÆ FLORENT. SODALI
IN PATAVINO GYMNASIO
BOTANICES PROFESSORI
PUBLICIQUE HORTI PRÆSIDI

PETRUS ARDUINUS
S. D.

CUm intellexi, te a Sapientiſſimis Rei noſtræ Litterariæ Triumviris Patavini hujus Horti Præſidem, ac Botanices Profeſſorem deſignatum, tanta animi lætitia ſum affectus pro meo ſingulari in te ſtudio, tuæque Humanitatis, ac Doctrinæ ad-

miratione, ut meum hoc Opuſculum tibi inſcriptum extare voluerim, monumentum qualecumque gratulationis meæ. Hunc tu, quo nuper auctus es, honorem, diuturnis, & aſſiduis univerſæ Philoſophiæ ſtudiis, ſumptuoſiſque ad eam excolendam itineribus es conſecutus. Litteraria Reſpublica, in qua fama tui nominis late pervagatur, dignum te Julii Pontederæ (cui ego plurimum debeo) immortalis Viri Succeſſorem agnoſcet. Nunc utique Botanices Scientiam, Humano Generi perjucundam, atque perutilem, noſtro etiam ſub Cœlo ad ſummum veluti faſtigium perventuram ſperamus, quæ Optimi Principis munificentia nunc quam maxime cum ceteris Diſciplinis fovetur, & a te Clariſſimo Doctiſſimoque Viro docebitur; atque in dies magis non modo a Medicinæ Studioſis, ſed a Nobiliſſimis ac politiſſimis quibuſque viris impenſe coletur. Quis ignorat Patroni mei Humaniſſimi Marci Cornelii Torcellenſis Epiſcopi Botanicum Hortum Marlinghianum in Agro Tarviſino? cujus, credo, amœnitas Ejuſdem etiam Muſam excitavit, ut elegantiſſimum de amoribus Plantarum, ſecundum Sexuale Syſtema, Carmen conſcriberet. Quem vero latet, quid admirabili, ſingularique ingenio, maximiſque impenſis in eodem ſtudio colendo fovendoque perfecerit Me-

cœ-

cœnas meus Vir Patritius Philippus Farſetti ad Salam in Agro Patavino? Ibi enim omnes pæne, tam indigenarum, quam exoticarum Arborum, Herbarum, Florum, Fructuumque Species, pulchro ordine per ingens terræ ſpatium diſtributæ, Studioſis, atque Curioſis ſpectaculo ſunt, una cum magnis, exornatiſque Calidariis, Tepidariis, & Frigidariis (ut vocant), queis calidiorum climatum incolæ Stirpes, & difficilioris cultus egentes educantur, & adſervantur. Verum ne Venetiis quidem Horti deſunt omnigenis plantis divites, florentiſſimique, uti apud Franciſcum Patarolum Civem Doctrina, morumque ſuavitate præſtantem; atque apud clariſſimum Philoſophiæ, & Medicinæ Doctorem Leonardum Seſlerum Horti Hiſtoriographum videre eſt. Hi omnes & Botanicen optime norunt, & ipſius Cultores, meque, ut tu ipſe facis, diligunt, omnique benevolentiæ genere complectuntur. Tuo itaque, ipſorumque tam præclaro ductus exemplo, Scientiam hanc magis magiſque amplexari conabor ad ejuſdem ſplendorem, veſtris auſpiciis, me quoque nonnihil conferre poſſe non deſperans. Utinam & Foſſilis Regni Scientia, quam Johannes frater meus, Vicetinis præſertim carus, tibique, aliiſque Doctis quamplurimis non omnino ignotus, ſummopere colit, ſimiles Patro-

nos

nos haberet. Is enim, cum non Geometriæ tantum, ſed & Chemiæ metallurgicæ, Mineralogiæ, Telluriſque Theoriæ maxime deditus ſemper fuerit, varia Germaniæ, & Italiæ loca, præſertim montana, mineralibus, & marinis petrificatis referta perluſtravit; multa tentamina (quibus etiam ego aliquando adfui) & obſervationes pæne innumeras fecit, ut Terræ ſtructuram, Foſſiliumque naturam detegeret. Quædam ex ſuis inventis, & obſervationibus patefecit in ſuis litteris hoc anno Venetiis editis, atque Sexto Tomo Novæ Callogerianæ Opuſculorum Collectionis inſertis; plura dumtaxat indicavit. Sequi ergo Fratrem me cogit indolis ab Stirpe ſimilitudo, extimulat amor. Interim meum hoc Plantarum Specimen Typis committo, quod ſi tibi eruditiſſimo Viro probabitur, majora, te Duce atque Auſpice, aliquando conabimur. Vale.

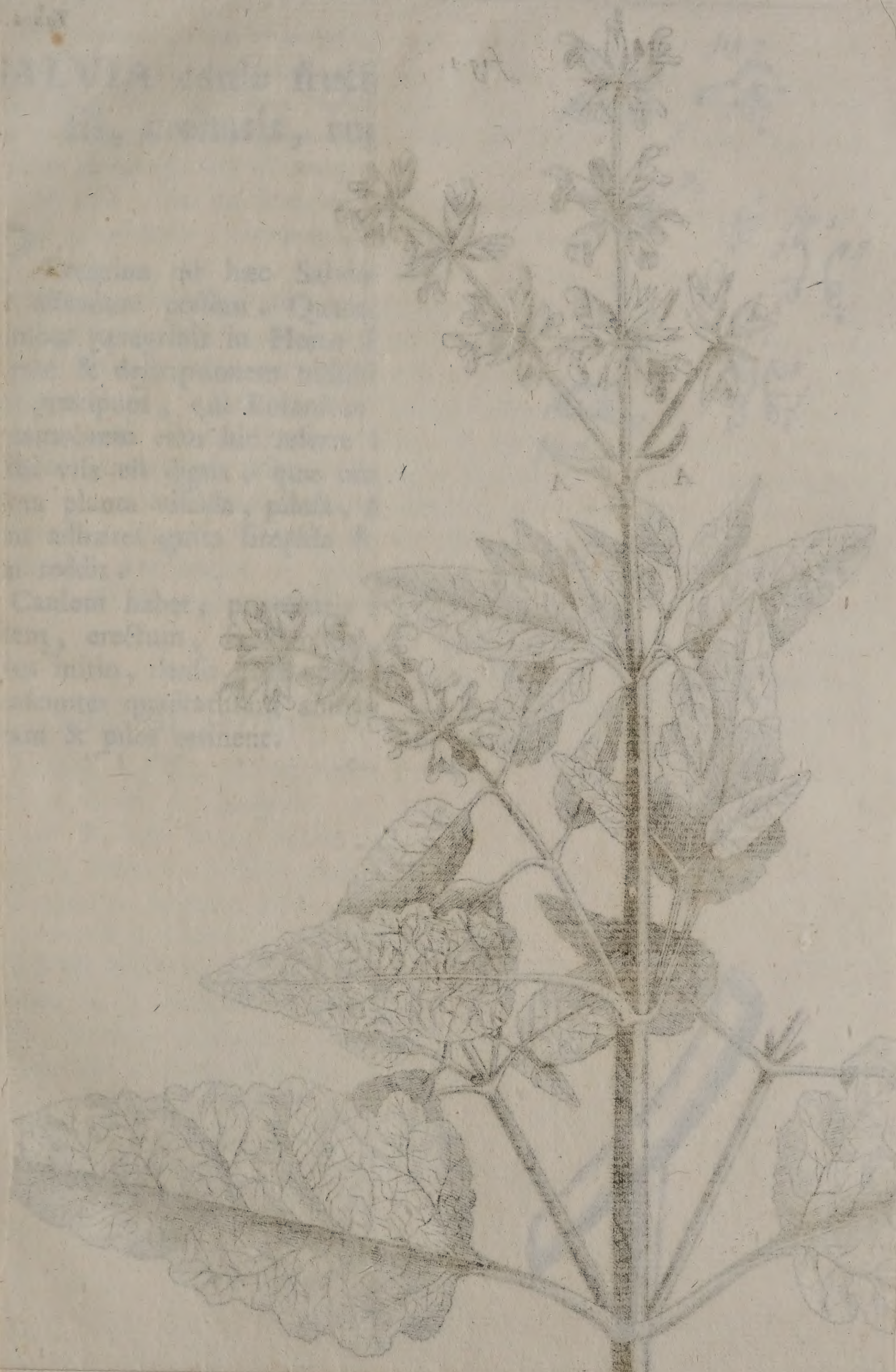
MONITUM.

BENEVOLE LECTOR.

VEgetabilis Regni Scientiæ quadam naturæ propenſione percupidus, adoleſcens adhuc Plantas omnes, mihi quærenti occurrentes, & colligere, & obſervare inſtitueram. Quum autem mihi contigiſſet, ut Doctiſſimo, ac Celeberrimo Viro Johanni Franciſco Seguierio in Botanicis peregrinationibus per Baldum montem comes eſſem, prima ab ipſo Botanices rudimenta accepi, & clariſſimo Julio Pontederæ, Viro immortalis nominis, ejus amico commendatus, & Patavium aſcitus, Plantarum hujus Publici Horti commiſſam mihi cuſtodiam ſuſcepi. Tunc, & ipſo celeberrimo Pontedera Præſide mihi perhumaniter favente, & poſtquam, eo vita functo, ab Ampliſſimis Patavini Gymnaſii Moderatoribus mihi uni hujus Horti, & Plantarum ipſius Indicem ſcribendi cura demandata fuit, id ſemper potiſſimum habui, ut ſi quid otii ſupererat, in obſervandis, & attente examinandis ejuſdem Horti Plantis impenderem. Cui quidem rei cum navarem operam, contigit ut nonnullas novarum Stirpium ſpecies, ab aliis nunquam (ni fallor) nec deſcriptas, neque memoratas detegerem, pluresque alias ab aliquo Scriptore Botanico memoratas quidem, ſed quarum icon, atque deſcriptio adhuc deſiderabatur. Quare Botanices Studioſis me gratificaturum putans, leve aliquod animadverſionum mearum ſpecimen exhibere ſtatui; ideoque aliquot ex iis Plantis deſcripſi. Quod accuratius ut facerem, ipſemet eaſdem, quoad inge-

ingenium meum ferre potuit, delineavi, atque in æs incidi, ne quid in iconibus hic exhibitis ad eas probe dignoſcendas neceſſarium omitteretur. In tradendis tum nominibus, tum deſcriptionibus, eximii Botanicorum Principis Caroli Linnæi methodum ſequi placuit. Ceterum non paucas meas obſervationes ad quamplurimas alias Stirpes ſpectantes, in aliud tempus reſervare expedit, tum quia accuratiori egent examine, præcipue in locis ubi ſponte naſcuntur, tum quoniam nimiis fatigarer impenſis, quas nequaquam vires meæ ferre nunc poſſent, ſi ſuſceptum opus vellem perficere. Si enim unquam ſors mihi, uti exopto, arriſerit, ut per haſce noſtras regiones Botanicam peregrinationem aggredi poſſim, nihil intentatum me relicturum ſpero, & ut complures Stirpes, quæ nunc fere negliguntur, e tenebris erutæ, in lucem proferantur; & ut Italis amplius exprobari nequeat, quod magis aliarum Regionum Plantis, quam ſuarum propriis addicti, Italiæ Plantas eo ſtudio ac diligentia, qua opus eſt, nondum examinarint. atque deſcripſerint. Tu interim, Humaniſſime Lector, hoc, qualecumque ſit, Opuſculum æqui bonique facias, & faveas induſtriæ meæ, Vale.

SAL-

Tab: 1.
fig. 1.
fig: 2.
fig: 3. d
fig: 5.
fig: 6.
fig: 7.
fig 8
A
A

SALVIA caule fructicoſo, foliis ovato-ſinuatis, crenatis, rugoſis, hirſutis. Tab. I.

PEregrina eſt hæc Salviæ ſpecies, deque ejus patria certi nihil affirmare poſſum. Quatuor vel quinque ab hinc annis, e ſeminibus peregrinis in Horto Patavino nata eſt atque alta. Ejus figuram & deſcriptionem nullibi reperire potui, licet Auctores multos præcipuos, qui Botanicen pertractarunt, diligenter evolverim. Quamobrem eam hic referre ſtatui ut novam Salviæ ſpeciem, quæ mihi viſa eſt digna, quæ omnibus Botanices ſtudioſis innoteſceret. Tota planta viſcida, piloſa, & odorata eſt; ſummitati autem pilorum adhæret gutta limpida & viſcoſa, quæ totam plantam glutinoſam reddit.

Caulem habet, pro ætatis ratione, nunc bipedalem, nunc tripedalem, erectum, fructicoſum, in multos ramos diviſum, quadrangulos initio, denſis pilis obſitos, qui deinde in ligneam ſubſtantiam tranſeuntes quadraturam amittunt, teneriores autem rami & quadraturam & pilos retinent.

Ramuli hujuſce plantæ naſcuntur adverſi, decuſſatim, ſeu cruciato ſitu, diviſo & ſubdiviſo, modo erecti, modo deflexi; foliis oppoſitis ad ſimilem ſitum locatis, ovato-ſinuatis, crenatis, rugoſis, petiolatis, hirſutis, petiolis canaliculatis, perſiſtentibus.

Extremos ramulos ambiunt verticillatim fere ſeni caliculi, pediculis brevibus donati.

Calyces maturi, qui interdum decidere ſolent (vid. figuram marginalem 2.) tubulati, ſtriati, ſuperne ſenſim ampliati, parum compreſſi, hirſuti, bilabiati; ſuperiori labio tridentato, denticulis parvis breviter ariſtatis (b.b.b.): inferiori vero profundius bidentato (c.c.): denticulis ariſtatis: e quibus flores egrediuntur, brevi tubo, vix calyces ſuperante, (vid.fig. 3.) hiantes, ſegmento ſuperiori (d.) concavo, incurvo, emarginato; ſub quo ſtylus brevior latet, in corniculos duos reflexos abiens: ſubter ſtylum vero ſtamina duo

longiora locantur, utraque ex quadam lingula e fauce corollæ prodeunte enata, quæ ſcilicet lingula iiſdem ſtaminibus clavi inſtar affigitur; extremitates ſuperiores filamentorum (vid. fig. 5. 6. g. g. g. g.) Antheris linearibus luteolis terminantur, extremitates inferiores dilatantur, (vid. fig. 5. 6.) & in ima parte ſpuriis Antheris notantur (h. h. h. h.); inferius vero labium tripartitum eſt (vid. fig. 7. a. a. a. a.) Lacinia media majore, ſubrotunda, concava, emarginata.

Quæ ut clarius appareant, in figura 7. flos inferiori parte explicata ſeorſum appictus eſt. (fig. 6.) ſtamina juniora oſtendit, quæ magis reflexa ſunt, & apicibus craſſioribus donantur, quæque in ſui medio lingulas utrinque habent (f. f.) flori non connexas. (in fi. 5.) conſpiciuntur eadem ſtamina perfecta, ubi magis erecta fiunt, cum lingulis ſuis, quæ ut ſuperius dixi, clavi inſtar ſtaminibus inſeruntur. (fig. 8.) ſtylum cum germine annexo demonſtrat.

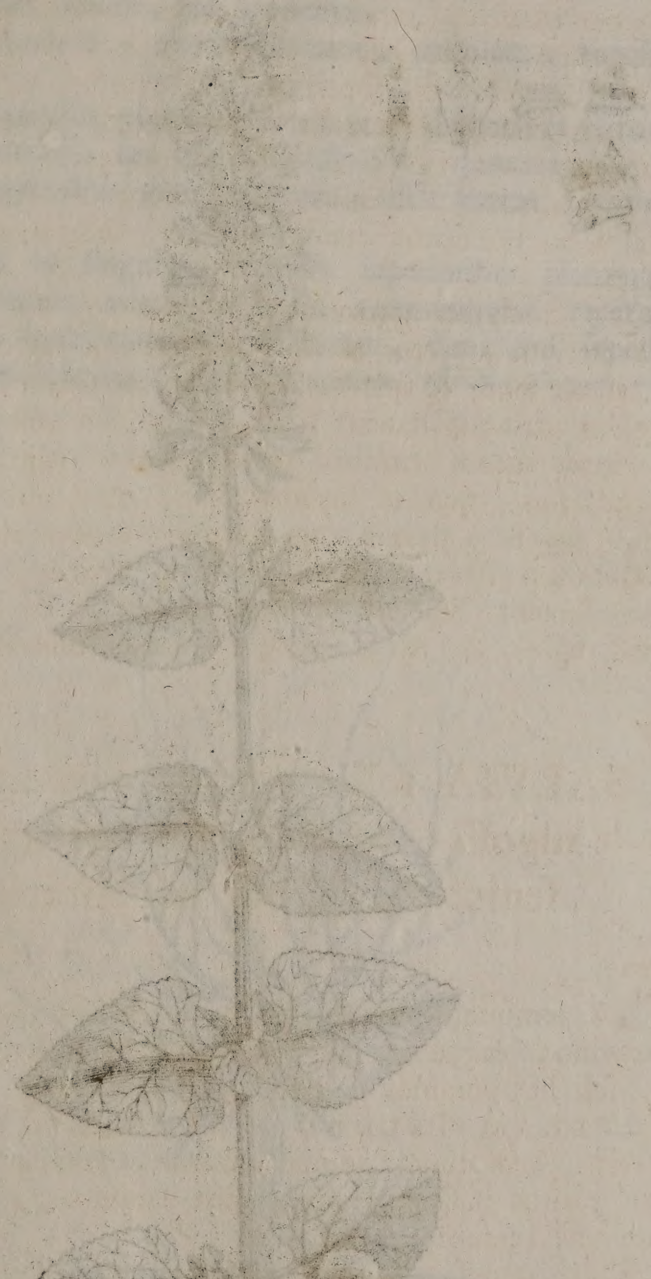
Cæterum flores pediculis brevibus hærent, & ſingulis verticillis binæ ſubſunt bracteæ foliaceæ, cordato — acuminatæ, virentes (vid. fig. 1. A. A.). Semina quatuor ſubrotunda. K. K.

SALVIA foliis cordato -- ovatis, ſerratis, rugoſis: bracteis ſub verticillis florum ſenis: calyci bus tridentatis. Tab. 2.

EX ſeminibus miſcellaneis orta eſt hæc planta in noſtro Horto Patavino, eaque ad inſignem virum Julium Pontederam tranſmiſſa fuit ſub hoc nomine, CHIA ALTERA: qui ob odorem CHIAM ALTERAM PSEUDO -- ASPHALTITEM appellare conſuevit. Sed quum animadverterim, falſo admodum nomen Chiæ huic plantæ inditum fuiſſe, ideo eandem ad Salviæ genus referendam eſſe cenſui.

Radix ramoſa, fibroſa, ſubfuſca. Caules erecti, pedales, tetragoni, obtuſi, ſtriati, pilis albis deorſum reflexis veſtiti.

Rami

Tab. 2.

Rami oppoſiti, cauli ſimiles, ſed breviores.

Folia oppoſita, cordato - ovata, ſerrata, petiolata, rugoſa, utrinque ſubhirſuta.

Spica oblonga, verticillis pluribus parum a ſe diſtantibus donata, & ſub unoquoque verticillo ſex bracteis inſtructa, quorum duæ laterales lanceolatæ longitudine petioli florum, aliæ autem breviores ſubulatæ.

Calyces ſtriati, & in ſingulis verticillis ſuperioribus plerumque ſex, in inferioribus autem etiam duodecim nonnumquam reperiuntur: quorum, juxta longitudinem diſſectorum, dimidium ſuperius colore nigro - violaceo inficitur, inferius autem viridi; iique pilis gutta nigra viſcoſa terminatis præditi; ore vero tridentati, compreſſi, acuti, dente ſuperiore ſolitario ſurſum reflexo, inferioribus duobus acutis.

Corolla bilabiata, cœrulea: limbo, longitudine calycis: labio ſuperiore breviore, obtuſo, emarginato: inferiore trifido, ſegmentis lateralibus brevioribus, ſubrotundis, medio majore, patente, ſubbifido, baſi maculis duabus pallidis notata.

Filamenta duo ex fauce corollæ prodeuntia, ut in præcedente, ſub labio ſuperiore recondita. Antheræ lineares, cœruleæ.

Germen quadrifidum. Stylus filiformis, longitudine & ſitu ſtaminum. Stigma bifidum, reflexum, paullulum extra corollam prominens.

Semina quatuor ovata, ſubfuſca, ſupra convexa, ſubtus angulata.

Tota planta bitumen redolet.

Hoſpitatur in caldario biennis.

Ubi inventa ſit hæc planta, me prorſus latet: niſi nomen Chiæ ipſi impoſitum, ex Inſula Chio eam fuiſſe delatam, ſuſpicionem aliquam inducere poſſit.

A. Flos cum calyce. B. Calyx. C. Corolla, ſeu flos. D. Calyx apertus. E. Calyx cum flore anterius viſus.

TEUCRIUM foliis ovato -- crenatis, ſubhirſutis, petiolatis, caulibus ſpica flaveſcente piloſa terminatis. Tab. 3.

Teucrium hoc, cujus deſcriptionem aggredimur, apud nullos Auctores neque deſcriptum, neque pictum invenitur. Ejus ſemina miſſa ſunt pluribus ab hinc annis e longinquis regionibus ad hujus Horti Præfectum, quem honoris cauſa nomino, Julium Pontederam, qui, ut unuſquiſque audire potuit, CHAMÆDRYM FLORE LUTEO appellare conſuevit.

Verum accuratiori inſtituto a me examine, quum novam plantæ ſpeciem eam eſſe deprehenderim, ad Teucrii genus revocandam, ejus deſcriptionem & figuram tradendam curavi.

Quanam ex regione ad nos ea pervenerit, ut verum fatear, prorſus ignoro.

Caules pedales, atque etiam altiores habet, inflexos, ut plurimum, ex una radice prodeuntes, quadrangulos, ſubhirſutos, nodis diſtinctos, angulis tamen ita obtuſis, ut teretes fere appareant.

Folia ovato -- crenata, ſubhirſuta, ſubtus ſubincana, ſupra viridia, ſplendentia, breviter petiolata, bina ac bina, ſemper inter ſe decuſſatim oppoſita.

Summi caules ſpica terminantur florum conferta, villoſa, e viridi flaveſcente, tot bracteis linearibus inſtructa, quot floribus; bracteæ vero eo ordine ab uno eodemque puncto enaſcuntur una cum florum petiolis, ut bracteæ deorſum vergant. (vid. fig. 1. a.)

Calyx monophyllus, quinquefidus, quaſi bilabiatus, inferiori parte gibbus, (vid. fig. 1. B. B.) in quinque inæquales lacinias diviſus: lacinia ſuperiore (c.) latiore, cordata, ſurſum reflexa: lateralibus duobus brevioribus, obtuſioribus, (D.) inferioribus acutioribus, ſurſum incurvatis E.

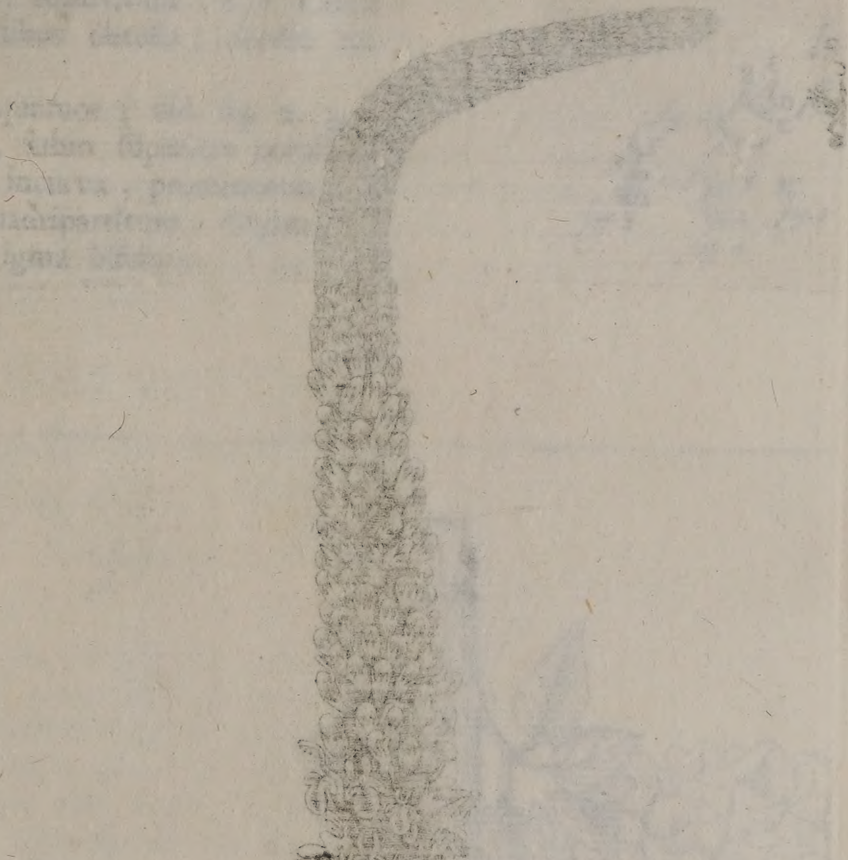
Corolla monopetala, ringens (vid. fig. 2. 3. 4.).

Tubus,

Tab. 3.

Tab. 4.

Tubus brevis . g.g.g. Labium ſuperius erectum , acutum , ultra baſim profunde bipartitum (h): Labium inferius patens, trifidum, laciniis lateralibus obtuſis ; media majore , ſubrotunda , concava. (I. I. I.)

Filamenta quatuor (vid. fig. 2. 3. L. L.), quorum duo breviora , ſubulata , labio ſuperiore corollæ longiora, interque ejus diviſuram poſita, incurva , prominentia . Antheræ parvæ .

Germen quadripartitum . Stylus filiformis , ſitu & magnitudine ſtaminum . Stigma bifidum.

Semina quatuor ſubrotunda.

TEUCRIUM foliis cordatis, crenatis, petiolatis , ſpicis oblongis denſiſſimis , ex Hircania . Tab. 4. Martini Comment. Gott. 1752.

QUoniam de Teucriis ſermo incidit , operæ pretium me facturum putavi , ſi raram hanc & pulcherrimam Teucrii ſpeciem , quæ in Horto hoc noſtro Patavino colitur , deſcripſiſſem, ejuſque iconem exhibuiſſem, licet a Clariſſimo Martino in commentariis Gottingenſibus anni 1752. ejus figura & deſcriptio tradita fuerit , ut refert præſtantiſſimus Hallerus in ſua Enumeratione Plantarum Horti Regii & Agri Gottingenſis pag. 315., qui inter Chamædres Teucrium hoc collocavit. Hoc autem eo magis ad faciendum adducor , quod intelligam Commentarios Academiæ Gottingenſis apud nos adeo facile non reperiri, & idcirco hanc plantam non omnibus noſtris Botanicis poſſe innoteſcere.

E perenni repente radice ſurgunt caules ſeſquipedales, & bipedales, quadragoni, & quaſi rotundi, brachiati, molliter hirſuti , purpurei, emittentes folia invicem oppoſita, in caule alternatim ſita, cordato-elliptica, rugoſa, crenata, petiolata.

Rami ex alis foliorum undique aſſurgunt , ita ut tota planta ceſpitoſa ſit; ſinguli tandem caules longa & denſa ſpica terminantur,

florum

florum confertiſſima, purpurea, pyramidata, tot bracteis linearibus, quot floribus donata. Eo ordine bracteæ & florum petioli e communi puncto enaſcuntur, ut florum omnium petioli ſiti ſint ſupra bracteas (vid. fig. 1. A.)

Calyx monophyllus, inferne gibbus. (vid. fig. 1. 2. B. B.)

Limbus bilabiatus, quinquepartitus, uno ſegmento ſuperiore ſurſum verſo, eoque cordiformi, majori, mucronato (vid. fig. 1. 2. c. c.) lateralibus obtuſis, D. inferioribus rectis, acutis. E.

Corolla monopetala, ringens (vid. fig. 3. 4.). Tubus brevis, labium ſuperius ultra baſim profunde bipartitum F.; laciniis lunulatis acutis (g.g.g.) Labium inferius patens, trifidum: laciniis lateralibus parvis, obtuſis: media majore, ſubrotunda, concava (vid. fig. 3. 4. h.h.)

Filamenta quatuor, ut in ſuperius deſcripto.

Semina quatuor parva, rotunda, rugoſa, fuſca, ſede circulo ſubalbido notata. (vid. fig. 5.)

Floret Menſibus æſtivis, autumnali vero tempore ſemen perficit.

CHELONE foliis inferioribus ovato -- acuminatis, petiolatis, integerrimis: ſuperioribus amplexicaulibus, lanceolatis, dentatis: corollis patentibus, bilabiatis. Tab. 5.

STirps hæc, quam deſcripturus ſum, per plures annos in Horto hoc noſtro alta fuit atque educata, eaque modo PSEUDO-DRACOCEPHALUM, modo PSEUDO-DODARTIA appellabatur.

Verum quum modo indicata nomina nullo modo huic plantæ convenire poſſe mihi viderentur, eam quoque ad trutinam revocare volui, idque quum magna adhibita diligentia feciſſem, deprendi, eam, ſi ad ullum genus referri poſſet, ad Linnæi Chelones eſſe amandandam. Quod ſi hæc plantæ ſpecies a Linnæo obſervata umquam fuit, ea profecto nulla alia eſſe poteſt, quam ſpecies tertia

ab

Tab. 5.

ab eodem deſcripta, quæque multum cum noſtra convenire videtur. Verum, ſi quod ſentio fateri debeo, ſummopere vereor, ne Linnæus hanc ſtirpem virentem viderit, imo dubito, virum Clariſſimum e ſpecimine ſicco eandem deſcripſiſſe, quod de multis ſtirpibus feciſſe ipſe quoque fatetur. Si enim eam examinare potuiſſet, in ſuo libro, quem NOVA GENERA PLANTARUM inſcripſit, characteres omnes peculiares noſtræ hujus plantæ adnotaſſet, quos ipſe omiſit, ut videre eſt in deſcriptione tum Chelonis Linnæi, tum noſtræ. Quam ob cauſam facile adducerer ad credendum, Linnæum, quum tertiam Chelonis ſpeciem deſcripſit, hujus noſtræ non valde diſſimilem deſcribere voluiſſe. Hoc autem dubium meum eo magis confirmatur, quod idem vir Clariſſimus pro ſynonymo non dedit eam plantam, quam DRACOCEPHALUM LATIFOLIUM LYSIMACHIÆ LUTEÆ FOLIIS vocavit Moriſonus in Hiſt. 3. pag. 407. Sectione 2. Tab. XXI. fig. 2., quæ certe eadem eſt cum noſtra, ejuſque figura a Moriſono tradita ſatis elegans, quantum a ſpecimine ſicco unquam fieri poteſt, exhibetur. Sed quum capſula hujus plantæ deſit, nec deſcriptio, ob non viſam virentem plantam, perfecta ſit, eam illuſtrare, & Moriſonianum laborem in majori luce collocare decrevi.

Radix perennis, repens, fibroſa, alba.

Caulis ſeſquipedalis & altior, rotundus, leviſſime hirſutus, inferne purpureus, ſuperne viridis, brachiatus.

Folia inferiora ovato – acuminata, integerrima, petiolata, ſubtus interdum purpurea: petiolis ex continuatione foliorum uſque ad baſim alatis: caulina folia ovato -- lanceolata, oppoſita, amplexicaulia, denticulata, utrinque glabra.

Ramuli terminantur pedunculo fere dichotomo: in prima dichotomia flores plerumque bini, propriis pedicellis.

Calyx (A. A.) monophyllus quinquepartitus: laciniis ſubæqualibus lanceolato -- ovatis, parum reflexis (B. B.).

Corolla monopetala, ringens, (C. C.) pallide purpurea, externe ſubhirſuta. Tubus vix calyce longior, (D. D.) collo attenuatus, (E. E. D. D.) baſi utrinque gibboſus. (F. F.) Faux inflata, oblonga, ſupra & infra gibboſa, (G. G.) interna parte inferiore barbata, ſtriis purpureis notata. Limbus bilabiatus, patens:

La-

Labium ſuperius (H. H.) erectum, bifidum, obtuſum. Labium inferius (I. I.) ſuperiore latius, trifidum, paullo longius: laciniis ovatis, intermedia minore.

Filamenta quatuor, ſub dorſo corollæ recondita, quorum duo lateralia fauce extantia, (K. K.) Antheræ ovatæ, didymæ, coloratæ, inter ſe invicem oppoſitæ, labio ſuperiori incumbentes (L. L.). Rudimentum quinti filamenti intra tubum corollæ parti gibboſæ ſuperiori affixum, (M. M.) extremitate pectinatum (N. N.), deorſum inclinatum, in fauce labii inferioris reconditum (O. O.).

Germen ovatum; Stylus brevis. Stigma obtuſum.

Capſula ovata, purpurea, apice acuta, pungens, bilocularis, bivalvis, calyce longior (P. P.)

Semina plurima, angulata, fuſca. (q.).

CLYPEOLA perennis, foliis inferioribus petiolatis, cordato--angulatis: ſuperioribus amplexicaulibus, lanceolatis: ſiliculis unilocularibus, maximis, pendulis, monoſpermis. Tab. 6.

Planta hæc, de qua dicturi ſumus, ſi Linnæanum Syſtema ſpectemus, jure ac merito Clypeolæ nomen vindicare ſibi videtur. Juxta enim Tournefortium ac Boerhavium, ad Jonthlaſpi genus referenda eſſet.

Ea a nullo uſque adhuc Auctore diligenter conſiderata fuit.

Ejus tantummodo iconem, ſed rudem illam quidem & imperfectam, primus omnium exhibuit Lobelius icon. 129. cui Thlaspi Pannonicum nomen dedit. Poſt Lobelium deſcriptionem, & figuram tradidit Carolus Cluſius in Hiſt. 2. pag. 130., nulla mentione facta Lobelii, ex quo, ut unuſquiſque videre poteſt, iconem omnino decerpſit, & Thlapsi montanum I. appellavit.

Caſpar

Tab. 6.

Caſpar Bauhinus nomina a vetuſtioribus Auctoribus huic plantæ indita pro Synonymis dedit, eamque in ſuo Pinace vocavit THLASPI MONTANUM GLASTIFOLIUM MAJUS. pag. 106.

Chabræus in ſtirp. icon. pag. 293. appellat THLASPI FOLIO ALLIARIÆ FLORE NASTURTII AQUATICI, ALBO, QUADRIFOLIO. Moriſonus denique iconem exhibuit prorſus ſimilem ei, quam Cluſius tradidit, & deſcriptionem eandem Cluſii, paullum nomine mutato. THLASPI MONTANUM MONOSPERMUM GLASTI FOLIO ABSQUE SEPTO MEDIO, in Hiſt. 2. pag. 298. ſectione 3. tab. 18. fig. 34. dixit.

Verum cum icones & deſcriptiones ab Auctoribus uſque adhuc recenſitis memoriæ proditæ, non ſint ſatis accuratæ, iconem & deſcriptionem novam tribuam, & ad proprium genus revocabo.

Clypeola hæc plures ex eadem radice, perenni, tenui, albida, fibroſa, repente, caules profert reclinatos, pedales & altiores, glabros, in ſummitate ramoſos, quos folia alterna ſerie veſtiunt, quorum inferiora (num. 1.) cordato — angulata, petiolata, per margines raris & exiguis denticulis albidis obſita; ſuperiora vero (num. 2. 3.) amplexicaulia, lanceolata, integra, ſubcarnoſa, lævia, ſuperne viridia, inferne ſubincana, lepidio glaſtifolio C. Bauhini ſimilia, ſed minora, odore propemodum allii, qualia ſunt etiam ea, quæ ſtatim a radice prodeunt.

Flores in ſummis caulibus, & ramulis enaſcuntur initio plures, congeſti, deinde laxius diſpoſiti, albi, tetrapetali, petalis æqualibus, ſubrotundis, concavis. In florum medio ſtamina ſex, antheris ſimplicibus.

Calyces tetraphylli, decidui, foliolis ovato — oblongis; ſiliculis ſuborbiculatis, maximis, membranaceo — foliaceis, compreſſis, pendulis, monoſpermis, unicum in ipſo centro continentibus ſemen, flaveſcens, guſtu amaro & acri.

Majo menſe floret, Junio, & Julio ſemen maturat.

Invenitur in umbroſis locis Shihenſtiem, & qua itur ex ea arce ad Seneberg; nuſquam alibi a Carolo Cluſio obſervata fuit.

Ad nos ex alpibus Germanicis defertur.

A. Flos cum calyce anterius viſus.

B. — idem a latere viſus.

C. Piſtillum cum ſtaminibus.
D. Silicula.
E. Semen.

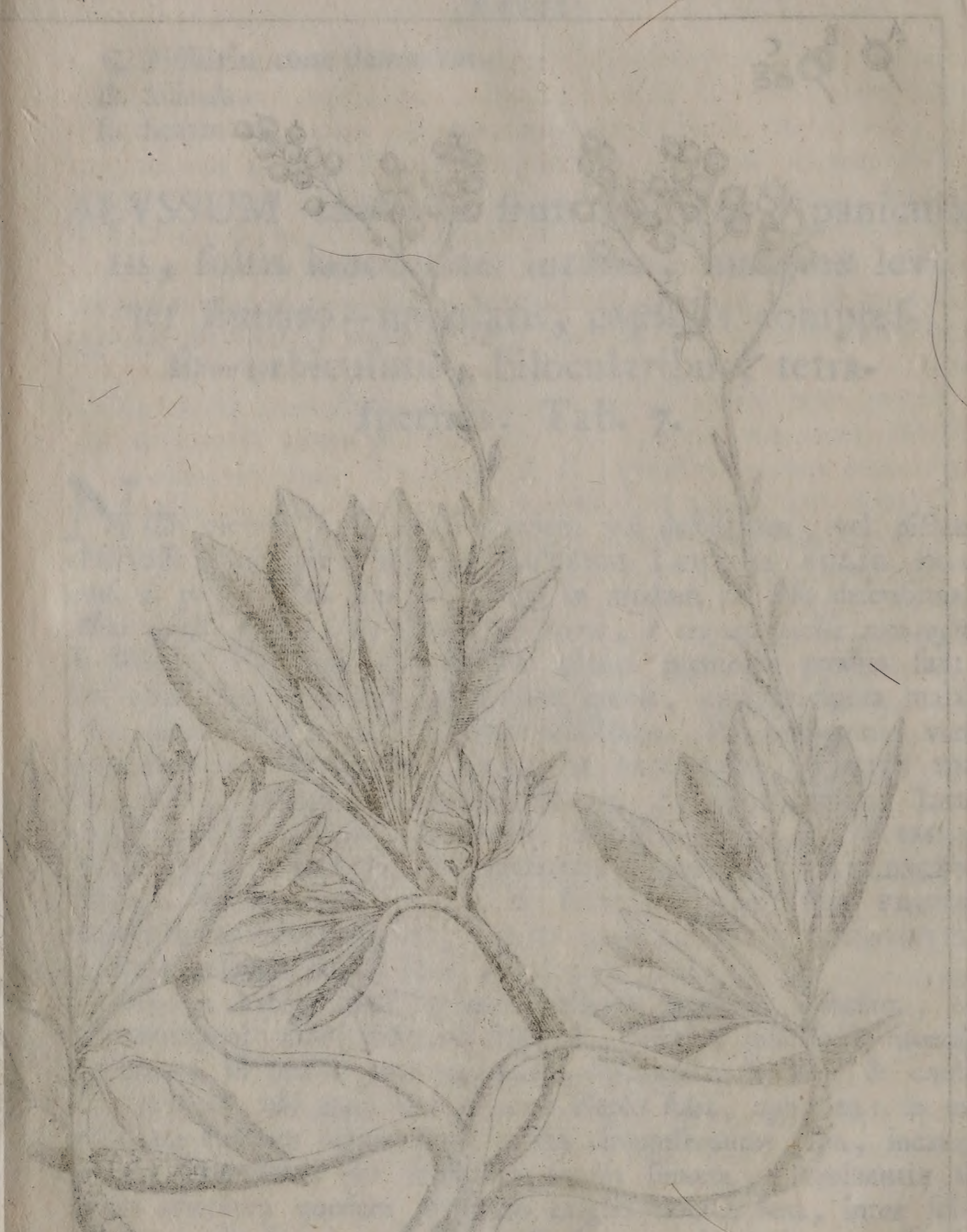
ALYSSUM caulibus fruteſcentibus, paniculatis, foliis lanceolatis incanis, margine leviter ſinuato--undulatis, capſulis compreſſo--orbiculatis, bilocularibus, tetraſpermis. Tab. 7.

NOn memini hanc Alyſſi ſpeciem vel deſcriptam, vel pictam obſervaſſe, niſi ſit THLASPI LUTEUM LEUCOJI FOLIO Bocc. muſ. 2. p. 78. Tab. 93. Sequentem in modum ab ipſo deſcribitur: *Alza queſta pianta una ſpanna da terra, e trovaſi nelle montagne di Norcia.* Hæc ſunt quæ de hac planta memoriæ prodita ſunt. Sed quum hæc deſcriptio ſit nimium brevis, ejuſque figura mala, ideo, quoad potero, plantam hanc illuſtrabo. Pro ſynonymis vero ejus mihi ſunt ALYSSON CRETICUM SAXATILE, FOLIIS UNDULATIS, INCANIS, Tourn. coroll. 15. ALYSSON FOLIO LEUCOJI INCANO, FLORE LUTEO, Boerh. lugdb. p. 3. ALYSSUM FOLIIS LANCEOLATIS, INTEGERRIMIS, RADICIBUS CAULESCENTIBUS. Royen. lugdb. 332. n. 6. ALYSSUM CAULIBUS FRUTESCENTIBUS, PANICULATIS, FOLIIS LANCEOLATIS, UNDULATIS, INTEGERRIMIS, Linn. Spec. plant. 650. n. 4.

Radicem habet ſubalbicantem, pollicem craſſam, ramoſam, ex qua erumpunt caules palmares fruticoſi, diffuſi, inferne & ſuperne attenuati, in medio vero incraſſati, ſquamoſi: ſquamæ & craſſities quædam, ubi anno fuerunt ante elapſo folia, apparent: in extremitate caulium ramorumque multa circumferuntur folia, incana, ovato—lanceolata, per margines parum ſinuata: prominentiæ ſinuum interdum quodam denticulo exiguo notatæ ſunt, inter folia ſurgunt cauliculi palmares ſubincani, ſuperne alternatim ramoſi, fo-

liolis

A
B
C

liolis lanceolatis integerrimis, alternatis, ſeſſilibus induſti.

Flores in ſummis caulibus & ramulis enaſcuntur, initio ſubumbellati, deinde paniculati, lutei, tetrapetali, petiolati, petalis æqualibus, ſubrotundis, patentibus: ungues petalorum calycis altitudinem metiuntur.

Calyces tetraphylli, externe hirſuti, decidui: foliolis quibuſdam ovato — oblongis, obtuſis, coloratis præditi, ſenis ſtaminibus inſtructi, quorum duo oppoſita paullo breviora, gibba, vel denticulo introrſum baſi inſerto ſunt donata. Piſtillum brevi creſcit in fructum orbiculatum, compreſſum, bilocularem, diſſepimento membranaceo, valvulis hemiſphæricis.

Semina quatuor compreſſa, margine membranaceo cincta, in centro pericarpii recondita.

Tota planta incana, & leviſſime tomentoſa eſt; ſi vero lente vitrea inſpiciatur, obſervatur ſetis minimis ſtellatim poſitis denſe tecta.

A. Capſula integra.

B. — eadem aperta.

C. Semina

LEPIDIUM foliis inferioribus alternato -- pinnatis; pinnulis ſemicordatis, carnoſis, glaucis: ſuperioribus ſeſſilibus, dentatis, apice ovatis. Tab. 8.

RAriſſimam exhibeo Lepidii ſpeciem, de qua nullam plane mentionem apud rei Herbariæ ſcriptores reperire datum eſt.

Radice nititur bienni alba, craſſiuſcula, paucis fibris donata.

Caules inde ſurgunt pedales, teretes, leviſſime hirſuti, lignoſi, ramoſi: rami initio erecti, deinde flexuoſi, & ſine ordine diffuſi.

Folia radicalia plurima, humiſparſa, craſſiuſcula, glauca, impari — pinnata: pinnulis alternatim integerrimis, ſeſſilibus, deorſum vix

 de-

decurrentibus, ſurſum vero ſemilunatis; pinnulæ inter minima quædam foliola locantur: extremumque petiolum claudit folium majus, cordato-ovatum, concavum. Caulina foliola ſeſſilia, inferiori parte dentato-pinnata, ſuperiori ovato-dentata.

Summitates caulium & ramorum deſinunt in florum racemum, initio brevem, deinde longiſſimum, quorum unuſquiſque capillari nititur petiolo.

Flores albi, parvi, cruciformes, petalis conſtantes obovatis, calyce duplo longioribus: unguibus anguſtis.

Filamenta ſex, ſubulata, longitudine calycis, quorum duo oppoſita breviora.

Antheræ ſimplices.

Germen cordatum. Stylus ſimplex, breviſſimus.

Stigma obtuſum.

Silicula ſubrotunda, vix emarginata, compreſſa, margine acuto, bilocularis, diſſepimento lanceolato: valvulis navicularibus, carinatis.

De ſemine nihil licet addere, quoniam ad maturitatem qualibet adhibita diligentia numquam pervenit.

Tota planta acri ſapore donatur.

De patrio ſolo hujus Lepidii nihil certi nobis conſtat; enatum eſt ex ſeminibus, quæ cum aliis, abſque deſcriptione nominis, ex Sicilia accepimus.

A. A. Flos cum calyce anterius viſus.

B. Petalum ad propriam magnitudinem delineatum.

C. Calyx poſterius viſus.

D. — idem anterius viſus.

E. Germen cum ſtaminibus.

F. F. F. Silicula.

G. Calyx cum ſilicula per lentem vitream viſus.

SI-

A
A
B
C
E
F
F
D
G
F

M

A
B
C
D
E
F
G
H
I
K
L
M

SINAPIS hirſuta caulibus fruteſcentibus, foliis inferioribus lyrato -- pinnatis, petiolatis: ſuperioribus ſeſſilibus, aliis pinnato -- alatis, aliis dentato--ſinuatis. Tab. 9.

INter ſemina ab Amico meo Joanne Latini, Horti Catholici Cuſtode, quatuor ab hinc annis mihi communicata, hujuſce plantæ ſemina accepi, nomine SINAPIS BUSAMBARENSIS, qui a monte Siciliæ, in quo oritur, ſic appellabat. Cum eadem ſtirps anno inſequente nata eſſet in Horto Patavino, ea ſtatim mihi viſa eſt nova Sinapis ſpecies. Sed quoniam hac in re mihi diffidebam, rogavi Amicum meum Marcum Carburium (nuperrime Chemiæ Profeſſorem in Univerſitate Patavina creatum) qui tum Patavii Rei Botanicæ operam dabat, ut hanc plantam mitteret examinandam ad Virum Cl. Cajetanum Montium, ut certior fierem ex ejus judicio, num eadem ab aliquo ſcriptore Botanico deſcriberetur. Quam cum Montius vidiſſet, Carburium monuit per litteras, hanc ſtirpem, niſi ſit SINAPI HIRSUTUM, LUTEUM, RAPHANI FOLIO ELATIUS Mich. Hort. Piſ. eſſe poſſe novam Sinapis ſpeciem. Verum ut hanc Sinapin evulgarem, ideo adductus ſum, tum quia, utrum ſtirps hæc Michelii ſit, nec ne, ex nomine ipſi impoſito non ſatis apparet, tum quia, licet eadem eſſet quam Michelius indicavit, neque ab ipſo Michelio, neque ab alio Auctore Botanico deſcribitur, & delineatur.

Radicem habet hæc Sinapis perennem, albam, ſublignoſam, ex qua caules emittit procumbentes, fruticoſos, ſempervirentes, diffuſos, hirſutos, bipedales, & longiores.

Folia hirſuta, ſubincana: inferiora petiolata, lyrato — pinnata: pinnula margine inæqualiter dentata: Caulina folia ſeſſilia, alia pinnato — alata, alia dentato — ſinuata. Summitates caulium ramorumque deſinunt in florum racemum longiſſimum, qui tandem abeunt

 in

in complurimas ſiliquas, falcatas, hirſutas.

Floris calyx tetraphyllus, patens, foliolis linearibus, concavo — canaliculatis, deciduis.

Corolla tetrapetala, cruciformis: Petala ſubrotunda, plana, patentia, integerrima: unguibus erectis, linearibus, longitudine vix calycem ſuperantibus inſidentia. Glandulæ nectariferæ quatuor.

Filamenta ſex, quorum duo oppoſita breviora, quatuor vero longiora. Antheræ acuminatæ.

Germen oblongum, hirſutum; Stylus cylindraceus, ad inſtar ſtaminum longus; Stigma capitatum, integrum.

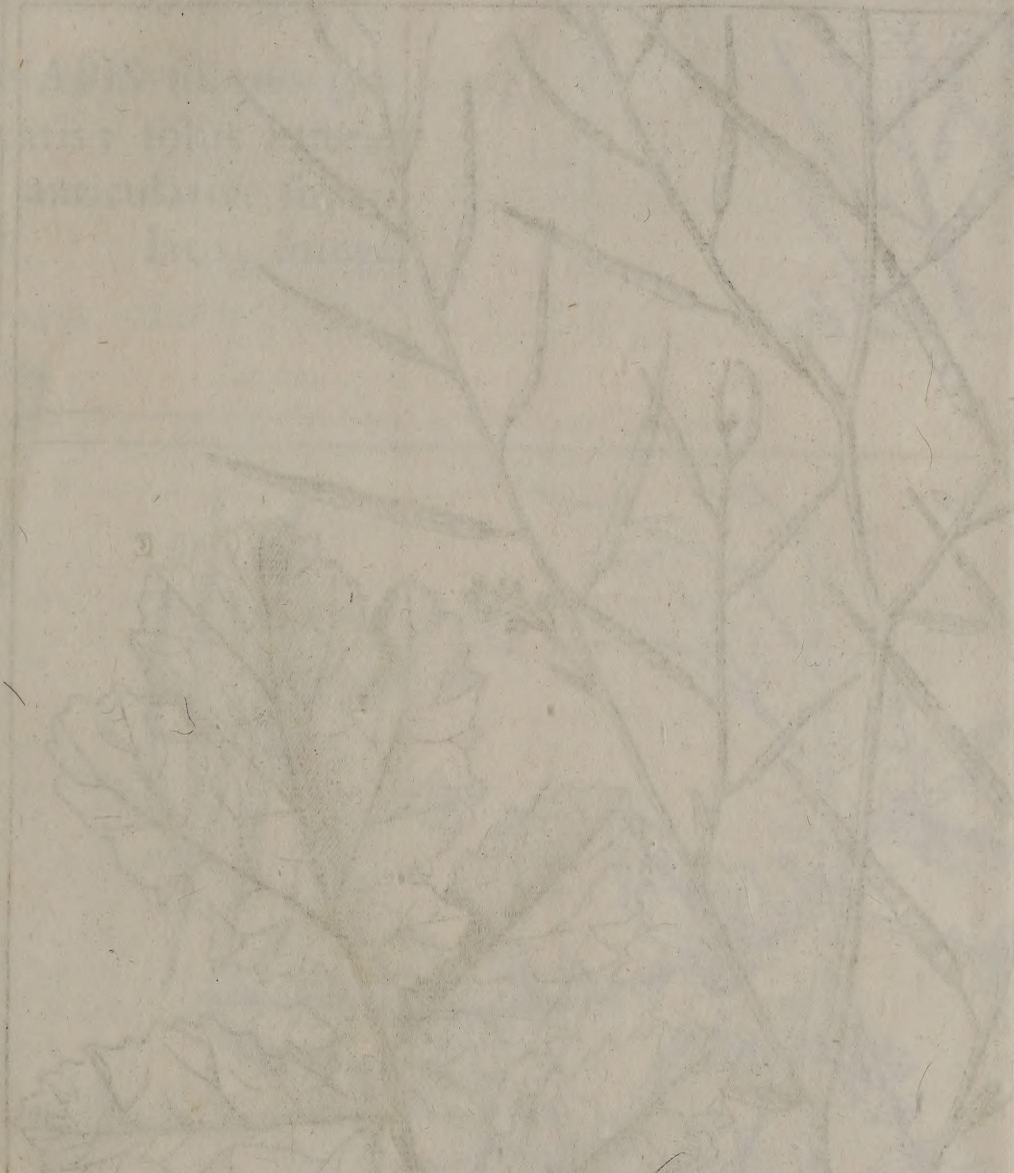
Siliqua oblonga, toroſa, hirſuta, bilocularis, bivalvis, ſepto inſtar cornu valvas ſuperante.

Semina ſubrotunda ſapore acerrimo.

Habitat in Siciliæ Monte Buſambarenſe.

A. Flos cum calyce a latere viſus.
B. — idem cum calyce anterius viſus.
C. Petalum.
D. Germen cum ſtaminibus.
E — idem cum glandulis.
F. Filamentum cum anthera.
G. Per anthium, ſeu calyx cum ſtylo.
H. Siliqua.
I. Septum cum ſeminibus annexis.
K. Cornu ſepti apertum.
L. Semina.
M. Folium ad naturalem magnitudinem expreſſum.

SI-

Tab: 10
E
E
C
D
A
B

SINAPIS ſiliquis glabris ſubarticulatis, divaricatis: foliis inferioribus lyrato--pinnatis, auriculatis: ſuperioribus lineari--lanceolatis, integerrimis. Tab. 10.

SEmina hujuſce plantæ ad nos tranſmiſſa ſunt ab amicis noſtris per epiſtolam, ſignata nomine SINAPI CHINENSE FOLIO ACANTHI. Boerh. lugdb. 2. p. 13. Orta eſt hæc planta in Horto hoc noſtro Patavino, quæ ubi crevit, & ad maturitatem devenit, ſtatim mihi viſa eſt nova plantæ ſpecies a nullo uſque adhuc Auctore deſcripta. Qua de re, ut certior fierem, Auctores, qui de re Botanica ſcripſerunt, accurate examinavi, neque ejus figuram, neque deſcriptionem apud eorum quempiam inveni. Idcirco ut nova hæc planta Botanices ſtudioſis innoteſcat, ejus figuram & deſcriptionem exhibendam curabo.

Radix annua, craſſiuſcula, candida, parum ramoſa, capillaribus fibris donata.

Caulis bipedalis, erectus, teres, patulus, dichotomo--ramoſus, inferne ſcaber, ſuperne fere glaber.

Rami divaricati, dichotomi.

Folia inferiora multa, humiſparſa, lyrato--pinnata, petiolata, limbo hirſuta, ſubtus nervis ſcabra, ſuperius fere glabra. Foliorum petioli ſuperne concavi, inferne convexi, hirſuti. Caulina folia inferioribus ſimilia ſunt, ſed minora, ad ramorum diviſionem apparent foliola linearia, lanceolata, integerrima, ſeſſilia, limbo ciliata.

In ſummis caulibus flores albi ad inſtar ſpicæ enaſcuntur, quatuorque conſtant foliolis, quibus decidentibus ſuccreſcunt ſiliquæ oblongæ rotundæ, glabræ, alternatim poſitæ, expanſæ, unciam unam circiter a ſe invicem diſtantes, quæ cum maturantur, ubi ſita ſunt ſemina, nodum emittunt.

Semina pærva, rotunda, rufa, guſtu acri.

A.

A. Siliquam integram, & ad propriam magnitudinem delineatam oſtendit.

B. — eandem apertam cum ſeminibus in naturali ſitu conſtitutis.

C. Calycem cum germine.

D. — eundem cum flore anterius viſum.

E. E. Folium ad propriam magnitudinem pictum.

PSORALEA glanduloſa, caule erecto arboreſcente: foliis omnibus ternatis: pedunculis ſpicatis: bracteis minimis ciliatis. Tab. II.

INter alias ſtirpes, quas ad examen revocavi, hæc quoque mihi occurrit adnotanda, quæ nullo donata nomine in hoc Horto alebatur, quæque nondum diligenter a me animadverti potuerat, niſi hoc anno, quo floruit, quum antea per multos annos unquam flores emiſerit. Hujus fruticis, quod ego noverim, nemo hactenus mentionem fecit, præter LUDOVICUM FEWILLEUM qui eandem ſic nuncupavit. BARBA JOVIS TRIPHYLLA FLORE ALBO ET CŒRULEO VARIO, vulgo Culen. Hiſt. plant. med. Tom. I. pag. 7. Tab. 3. Verum quum icon, quam ipſe tradidit, rudis adeo, & inelegans ſit, ut nulla frutificatio clare diſtingui in eo poſſit, ejuſque deſcriptio parum accurata, ideo hanc ſtirpem mihi in animo fuit illuſtrare, non tantum novam deſcriptionem, novamque iconem exhibendo, ſed eandem ad id genus, ad quod revera pertinet, referendo.

Caules fruticoſi plurimi, lignoſi, virgati, erecti, cortice cinereo — ferrugineo inducti; verſus ſummitatem punctis glanduloſis aſperſi.

Rami alterni, cauli ſimiles.

Folia alterna, ternata, petiolata; foliolis ovato — lanceolatis, acuminatis, utrinque glanduloſis, intermedio majore, petiolo ceteris longiore.

Sti-

E
F
G
H
I
K
L
D
A
B
A
D
C
C
B

Stipula petiolo oppoſita (A. A.), lineari — lanceolata.

Spicæ axillares, oblongæ pedunculis glanduloſis, petiolis foliorum duplo longioribus (B. B.).

Bracteæ cordato — acuminatæ, limbo ciliatæ, deciduæ (C. C.).

Floris calyx (D. D.) monophyllus, tuberculis punctatus, quinque fidus: laciniis acutis, trinerviis, irregularibus.

Corolla papillonacea, pentapetala: Vexillum cœruleum, emarginatum, aſſurgens: Alæ albidæ, lunulatæ, obtuſæ, vexillo breviores Carina dipetala, lunulata, obtuſa, breviſſima, apice cœrulea.

Filamenta decem in duo corpora coalita, quorum unum inferius germen involuit, alterum ſuperius germini incumbit. Filamentum inferius, quod germen involuit, infra medium membranaceum, & cylindraceum eſt; longitudinaliter ſurſum dehiſcit, atque inde in partes novem ſubulatas longitudine & flexura carinæ. Filamentum ſuperius ſubulatum, rimam filamenti prioris cylindracei tegens, baſi ſua dehiſcit a reliquis. Antheræ parvæ ſubrotundæ.

Germen lineare. Stylus ſubulatus, aſcendens, longitudine ſtaminum. Stigma obtuſum.

Legumen longitudine calycis, apice compreſſum, aſcendens, acuminatum.

Semen unicum reniforme.

Creſcit in Regno Cilenſi in America Meridionali.

E. Calyx cum legumine.

F. — idem cum flore a latere viſus.

G. — idem anterius viſus.

H. Filamenta.

I. Germen.

K. Legumen.

L. Semen.

Tota hæc ſtirps, referente eodem Fewillæo, vulneraria eſt, & cathartica. Incolæ regionis, in qua oritur, utuntur foliis adverſus vulnera, cataplaſmatis forma vulneribus imponendo. Decoctio ejuſdem dyſenteriam ſiſtit, ejuſque radix in aqua infuſa vomitum ciet. Complures etiam infuſione cinerum utuntur tanquam cathartico.

BU-

BUPHTHALMUM caule erecto, unifloro: foliis amplexicaulibus, dentatis: inferioribus ovatis, obtuſis; ſuperioribus lanceolatis, acutis. Tab. 12.

HAnc novam Buphthalmi ſpeciem, quam leviter adumbratam exhibeo, in ſummitatibus montium Brixienſium invenit unus ex noſtris Herbariis, eandemque duos ante hos annos ad me detulit. Quam ego ſtatim quum diligenter examinaſſem, novamque Buphthalmi ſpeciem eſſe intellexiſſem, in Horto Patavino omni ſtudio colendam curavi. Verum, quod plerumque in his plantis contingit, ſub noſtro hoc cœlo brevi occidit. Quare ne hujuſce ſtirpis figura & ſtructura ex memoria impoſterum elaberetur, quantum fieri potuit ex duobus fere ſiccis ſpeciminibus ab Herbario ad me delatis, quæ penes me adhuc aſſervo, deſcripſi, atque ad magnitudinem naturalem delineavi. Nunc vero quoniam tulit occaſio, ut nonnullas ſtirpes a me inventas deſcriptaſque typis committerem, hanc quoque Buphthalmi ſpeciem e tenebris eruere & in lucem proferre non inutile futurum exiſtimavi.

Radix perennis, fibroſa, ſubfuſca.

Caulis erectus, ſtriatus, piloſus, pedalis altitudinis, ex cujus ſummitate flos unicus luteus prodit.

Folia alterna, amplexicaulia, obſcure viridia, ſplendentia, venoſa, denticulata, pilis ciliata: inferiora ovata, interdum emarginata; reliqua ovato — acuminata; ſuperiora vero non amplexicaulia, ſed ſeſſilia.

Calyx communis duplicatus; exterior foliaceus: foliolis lanceolatis; lateralibus duobus majoribus: interior vero ſquamoſus: ſquamis lanceolatis, imbricatis, ciliatis, inæqualibus.

Reliqua frutificatio Buphtalmis Linnæi prorſus ſimilis; exceptis tantum ſeminibus, quæ tam in hermaphroditis, quam in femininis ſolitaria, oblonga, ſtriata, parum compreſſa, margine integra, apice coronata.

A. Ca-

A. Calyx exterior foliaceus. B. Calyx interior imbricatus. C. Corolla. D. Floſculi, ſeu corollulæ hermaphroditæ. E. Semifloſculi, ſeu corollulæ femininæ ligulatæ. F. Semina.

ADMONITIO AD BIBLIOPEGUM.

In hoc libro icones ſingulæ inſerendæ ſunt ſuis locis ut hic ordine notantur.

Infer. Icon.	Tab. 1.	pag. IX
	Tab. 2.	pag. X
	Tab. 3.	pag. XII
	Tab. 4.	pag. XIII
	Tab. 5.	pag. XIV
	Tab. 6.	pag. XVI
	Tab. 7.	pag. XVIII
	Tab. 8.	pag. XIX
	Tab. 9.	pag. XXI
	Tab. 10.	pag. XXIII
	Tab. 11.	pag. XXIV
	Tab. 12.	pag. XXVI

NOI

NOI REFORMATORI
Dello Studio di Padova.

AVendo veduto per la Fede di Reviſione, ed Approvazione del P. F. *Gio: Paolo Zapparella* Inquiſitor Generale del Santo Officio di Venezia, nel Libro intitolato *Petri Arduini Veronenſis Horti Publici Patavini Cuſtodis Animadverſionum Botanicarum Specimen M. S.* non v' eſſer coſa alcuna contro la Santa Fede Cattolica, e parimente per Atteſtato del Segretario Noſtro, niente contro Principi, e buoni coſtumi, concediamo Licenza a *Gio: Battiſta Conzatti* Stampator di Padova, che poſſi eſſer ſtampato, oſſervando gl' ordini in materia di Stampe, e preſentando le ſolite Copie alle Publiche Librarie di Venezia, e di Padova.

Dat. li 28. Settembre 1759.

(ſ. Alvise Mocenigo 4. Cav. Proc. Ref.
(Marco Foscarini Cav. Proc. Ref.
(Francesco Morosini 2. Cav. Proc. Rof.

Regiſtrato in Libro a Carte 23. al Num. 137.

Gio: Girolamo Zuccato Segr.

Adi 3. Ottobre 1759.
Regiſtr. nel Mag. Eccell. degli Eſec. contra la Beſtemia.

Gio: Pietro Dolfin Segr.

A
B
B
A
B
A
A
A
A
A
C
C
C
C
D
F
E